

Høgskolen i Telemark

EKSAMEN

3525 Examen facultatum

(100% eksamen)

Bø i Telemark

29.05.2009

Tid: 9-14 (5 timer)

Målform: Bokmål/nynorsk

Sidetal: 3 + forside

Hjelpemiddel: Ingen

Merknader: Eksamen har to deler, I og II. Del I teller 60% av den totale karakter, del II teller 40% av den totale karakter. Studentene skriver én oppgave (oppgave 1 eller 2) i del I og én oppgave (oppgave 3 eller 4) i del II.

Eksamensresultata blir offentliggjort på nettet, via StudentWeb.

Avdeling for allmennvitenskaplege fag.

EXAMEN FACULTATUM – BOKMÅL, *Del I (60%)*

Enten

Oppgave 1

Sett som tittel: *Ulike typer vitenskap*

- a) Blant de moderne vitenskapene skjelner man gjerne mellom *naturvitenskaper*, *samfunnsvitenskaper* og *humanistiske vitenskaper* (også kalt "humaniora"). Gjør rede for grunnlaget for dette skillet. Kom i denne forbindelse inn på de forskjellige typer vitenskapers gjenstander (objekter) og på måten de forholder seg til sine respektive gjenstander på (dvs. metode). Gi minst ett eksempel på hver type vitenskap, og forklar din plassering av hvert eksempel.
- b) Innen vitenskapsfilosofien har det lenge vært debatt om de forskjellige typer vitenskap egentlig er ensartede eller har sine respektive særpreg med henblikk på gjenstand og/eller metode. Gi en fremstilling av hovedpunktene i denne debatten. Kom i denne forbindelse inn på *reduksjonismeproblemet* og *positivisme-striden*.

Begge spørsmål skal besvares.

Eller

Oppgave 2

Sett som overskrift: *Forskning og etikk.*

- a) Forklar hva som menes med *forskers etiske ansvar i forhold til samfunnet*, *forskers etiske ansvar overfor det utforskede* og *forskers ansvar overfor vitenskapssamfunnet (forskerfelleskapet)*. Redegjør for etiske hensyn og prinsipper som gjelder for hvert av disse områdene.
- b) Velg deretter en av følgende oppgaver:

Enten:

Gjør rede for hovedmomentene i Milgrams forskning på lydighet. Drøft deretter hvorvidt hans forskningsinnsats kan sies å være etisk problematisk. Begrunn synspunktene dine.

eller:

Drøft hvilke etiske utfordringer moderne bioteknologi fører med seg. Bør det legges begrensninger på forskning innenfor dette feltet? I så fall: hvilke? Begrunn svaret ditt.

EXAMEN FACULTATUM – NYNORSK, *Del I (60%)*

Anten

Oppgåve 1

Sett som tittel: *Ulike typar vitenskap*

- a) Blant dei moderne vitenskapane skil vi gjerne mellom *naturvitenskapar*, *samfunnsvitenskapar* og *humanistiske vitenskapar* (også kalla "humaniora"). Gjer greie for grunnlaget for dette skiljet. Kom i denne samanhengen inn på gjenstandane (objekta) til dei ulike typar vitenskap og på måten dei nærmar seg sine respektive gjenstandar på (dvs. metode). Gje minst eitt døme på kvar type vitenskap, og forklar plasseringa di av kvart døme.
- b) Innan vitenskapsfilosofien har det lenge vore debatt om dei forskjellige typar vitenskap eigentleg er einsarta eller har sine respektive særpreg med omsyn til gjenstand og/eller metode. Gje ei framstilling av hovudpunkta i denne debatten. Kom i denne samanhengen inn på *reduksjonismeproblemet* og *positivisme-striden*.

Begge spørsmåla skal svarast på.

Eller

Oppgåve 2

Ha som overskrift: *Forsking og etikk*.

- a) Forklar kva som meines med *forskars etiske ansvar i høve til samfunnet*, *forskars etiske ansvar overfor det utforska* og *forskars ansvar overfor vitenskapssamfunnet (forskarfellesskapet)*. Gjer greie for etiske omsyn og prinsipp som gjelder for kvart av disse områda.
- b) Skriv så ei av følgjande oppgåver:

Anten:

Gjer kort greie for hovudmomenta i Milgram si forskning på lydnad. Drøft så om forskingsinnsatsen hans kan seiast å vere etisk problematisk på nokon måte. Grunngeiv synspunkta dine.

eller:

Drøft kva for etiske utfordringar moderne bioteknologi fører med seg. Bør det setjast grenser for forskning innanfor dette området? Grunngeiv svaret ditt.

EXAMEN FACULTATUM – BOKMÅL, *Del II (40%)*

Enten:

Oppgave 3

Gjør rede for den logiske positivismens *verifikasjonisme*. Hva innebærer denne posisjonen mht. skillet mellom vitenskap og ikke-vitenskap? Hva går Poppers kritikk av verifikasjonismen ut på, og hva er Poppers alternativ?

eller:

Oppgave 4

Ifølge den filosofiske tradisjonen fra Platon og den religiøse tradisjonen fra kristen tenkning, har mennesket en særstilling blant alle levende vesener på jorden. Gjør rede for endringen av synet på mennesket som kommer til uttrykk i Darwins utviklingslære og i moderne naturvitenskap generelt. I hvilken grad er dette menneskesynet i strid med menneskesynet i tradisjonen fra Platon og kristen tenkning? Forklar så utførlig som du kan.

EXAMEN FACULTATUM – NYNORSK, *Del II (40%)*

Anten:

Oppgåve 3

Gjer greie for den logiske positivismens *verifikasjonisme*. Kva inneber denne posisjonen med omsyn til skillet mellom vitskap og ikkje-vitskap? Kva går Poppers kritikk av verifikasjonismen ut på, og kva er Poppers alternativ?

eller:

Oppgåve 4

Etter den filosofiske tradisjonen frå Platon og den religiøse tradisjonen frå kristen tenking, har mennesket ei særstilling blant alle levande vesen på jorda. Gjer greie for endringa av synet på mennesket som kjem til uttrykk i Darwins utviklingslære og i moderne naturvitskap generelt. I kva grad er denne vitskapens menneskesyn i strid med menneskesynet i tradisjonen frå Platon og frå kristen tenking? Forklar så utførleg som du kan.